

آموزش آیات ۱۸۳ تا ۱۸۶ سوره ی بقره

اهداف

- ۱- توانایی خواندن آیات ۱۸۳ تا ۱۸۶ سوره ی بقره
- ۲- تقویت علاقه به خواندن زیبای این آیات از طریق گوش دادن به نوار
- ۳- تقویت توانایی و علاقه به خواندن قرآن از روی مصحف کامل
- ۴- آشنایی با معنای برخی از کلمه‌ها و عبارت‌های ساده‌ی قرآنی
- ۵- آشنایی با پیام قرآنی درباره‌ی روزه‌گرفتن و قرآن خواندن

روش آموزش

این درس در چهار جلسه به شرح زیر تدریس و ارزش‌یابی می‌شود.

درس ۱۵

جلسه اول

آیات درس را با نشان دادن خط بخوانید.

سوره ی بقره، آیات ۱۸۳ تا ۱۸۶

أَمْرًا بِاتِّبَاعِهِ مِنَ الْمُسْتَطْبَعِ الرَّحِيمِ
بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

۱- يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اتَّبِعُوا حُكْمَ اللَّهِ الْعَظِيمِ
ای مؤمنان! روزه را بجا آورید و احکام خدا را رعایت کنید.

۲- تَمَّا كَتَبَ عَلَيَّ الَّذِينَ آمَنُوا مِنْ قِبَلِكُمْ
همان طور که بر استغاث‌های من از شما نیز واجب شده بود.

۳- لَعَلَّكُمْ تَتَّقُونَ
تا (تواری دنیا بترسید).

۴- آيَاتِنَا نَقُودَاتِنَ
راهنما روزه، روزهای حلال، همین شده است.

۵- فَمَنْ كَانَ مِنْكُمْ مَرِيضًا أَوْ عَلَىٰ سَفَرٍ
اگر یکی از شما بیمار است یا مسافر باشد.

۶- فَعِدَّةٌ مِنْ أَيَّامٍ أُخَرَ
باید در روزهای دیگری روزه بگیرد.

۷- وَعَلَى الَّذِينَ طَبَقْتُمْ مِنْ ذَبْحَةِ طَعَامٍ يَسْتَكْبِرُونَ
و کسانی که غیر توانسته روزی بگیرند یا غذای آن‌ها را بپزند یا نپزند.

۸- فَمَنْ تَطَوَّعَ خَيْرًا فَهُوَ خَيْرٌ لَهُ
و هر کس در طهارت یا خیران یا خیران غذا بخورد، برای آن خود بخیر است.

۹- وَ أَنْ تَصُومُوا خَيْرٌ لَكُمْ إِنْ كُنْتُمْ تَعْلَمُونَ
و اگر فرما، روزه را بجا آورید، برای شما بهتر است.

۱۰- شَهْرُ رَمَضَانَ الَّذِي أُنزِلَ فِيهِ الْقُرْآنُ
این ماه روزه را بخوانید، در آن قرآن نازل شده است.

۱۱- هُدًى لِلنَّاسِ وَ بَيِّنَاتٍ مِنَ الْهُدَىٰ وَ الْقُرْآنِ
قرآن که راهنمای مردم می‌باشد و در آن آیه‌ها روشن برای خداوند است
(و خود را حق و راستان از ستمگران برانند).

۱۲- فَمَنْ شَهِدَ مِنْكُمُ الشَّهْرَ فَلْيَصُمْهُ
بهر کس از شما در ماه رمضان در محل زندگی خود باشد، باید روزه بگیرد.

۱۳- وَ مَنْ كَانَ مَرِيضًا أَوْ عَلَىٰ سَفَرٍ
و هر کس مریض یا مسافر باشد.

۱۴- فَعِدَّةٌ مِنْ أَيَّامٍ أُخَرَ
باید در روزهای دیگری غذای آن روزه را بجا آورد.

۱۵- يُرِيدُ اللَّهُ بِكُمُ الْيُسْرَ
خدا را می‌داند آسودگی بر شما دهد.

جلسه‌ی اول

۱- پیش‌خوانی آیات درس: آموزگار از دانش‌آموزان می‌خواهد، که طی چند دقیقه آیات درس را نزد خود آهسته بخوانند و آموزگار نیز بر این فعالیت نظارت می‌کند.

۲- روخوانی آیات درس: هر دانش‌آموز یک سطر از عبارات درس را می‌خواند و بقیه نیز از روی کتاب خود خط ببرند.

۳- قرائت همراه با نوار: قرائت آیات درس را از نوار پخش کنید تا دانش‌آموزان ضمن خط بردن از روی کتاب خود، بار اول گوش کنند و بار دوم همراه با قرائت نوار جمع‌خوانی کنند.

۴- فردخوانی آیات درس: دانش‌آموزان داوطلب هر کدام یک یا دو سطر از عبارات را شبیه به نوار می‌خوانند و دیگر دانش‌آموزان نیز از روی کتاب خود خط می‌برند.

۱۶- وَلَا تَمْرُقُوا بِكُمُ الْفِتْرَةِ
و در این روزها شما را از فتنه‌ها دور نگاه دارد.

۱۷- وَ لَتُكَلِّمُنَا الْجَنَّةَ
و البته ما با شما سخن خواهیم گفت.

۱۸- وَ لَتُكَلِّمُنَا اللَّهُ عَلَىٰ مَا هَدَاكُم
و شما هر چه بخواهید ما را خواهیم گفت.

۱۹- وَ لَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ
و شاید شما را یاد آید.

۲۰- وَإِذَا سَأَلْتُم عِبَادِي عَنِّي فَبَلِّغْهُم
اگر کسی از شما بپرسد که من در مورد خودم هستم، این را بگو.

۲۱- أَجِبْتُمْ دَعْوَةَ الرَّاحِ إِذَا دَعَا
هر گاه دعا کند و ما را صدا دهد، به دعوی پاسخ دهید.

۲۲- فَلْيَسْتَجِيبُوا لِي وَلْيُؤْمِنُوا بِي
من را پاسخ دهید و به من ایمان آورند.

۲۳- لَعَلَّهُمْ يَرْشُدُونَ
و شاید آن‌ها را یاد آید.

اینکون آیات درس را از نوار گوش کنید و با نشان دادن خط همراه نوار بخوانید.

جلسه‌ی دوم (کار در کلاس)

تمرین اول: قرائت نوار درس را پخش کنید تا دانش‌آموزان، از روی کتاب خود خط ببرند و همراه با نوار جمع‌خوانی کنند.

تمرین دوم: دانش‌آموزان در گروه‌های دو یا سه نفری پس از تلاش فردی و مشورت با اعضای گروه خود، معنای کلمات این تمرین را با استفاده از آموخته‌های قبلی یا ترجمه‌ی آیات درس یافته و در کتاب خود می‌نویسند. آن‌گاه هر سطر از کدام همراه با معنای آن توسط یک دانش‌آموز خوانده می‌شود و در صورت نیاز توسط دانش‌آموز دیگری تصحیح می‌شود.

تمرین سوم: دانش‌آموزان، ترجمه‌ی این تمرین را مانند قبل به صورت گروهی تکمیل می‌کنند؛ آن‌گاه از چند گروه بخواهید هر کدام یک عبارت و ترجمه‌ی آن را بخوانند و در صورت نیاز به تصحیح، دانش‌آموز دیگری عبارت و ترجمه را می‌خواند.

کار هر کتاب

جلسه‌ی دوم

تمرین اول - آیات درس را از نوار گوش کنید و با نشان دادن خط همراه آن بخوانید.

تمرین دوم - معنای درست را مشخص کنید.

۱- جسمام	۱- حذر	۲- روزی
۲- آیه	۲- روز	۳- روزها
۳- فریب	۳- زدند	۴- آید
۴- نهار	۴- حاد	۵- حل
۵- فتنه	۵- آسای	۶- سخن
۶- بشر	۶- آسای	۷- سخن

تمرین سوم - معنای عبارات قرآنی را کامل کنید.

۱- أَسَلُّهُ الْفِتْرَةَ حَتَّىٰ مِنْ آفِيَةِ نَهْمٍ
قریب قدر از نوار ... است.

۲- فَإِنَّ نَيْحَ الْغَنَمِ بُشْرًا
قریب نطق ... است.

۳- نَعَصْرٌ مِنَ اللَّهِ وَ فُلُحٌ فَرِيحٌ
قریب از ... و ... است.

۴- لَسْتَ حَقْلٌ لَللَّهِ نَعْدُ نَسْمُ نَسْرًا
قریب از ... قرار می‌دهیم از ... را.

ترجمه‌ی کلمات تمرین دوم و سوم به شرح زیر است :

- ۱- صِيَام : روزه
- ۲- آيَام : روزها
- ۳- قَرِيب : نزدیک
- ۴- شَهْر : ماه (سی روز)
- ۵- عُسْر : سختی
- ۶- يُسْر : آسانی

- ۱- لَيْلَةُ الْقَدْرِ خَيْرٌ مِنْ أَلْفِ شَهْرٍ
شب قدر بهتر از هزار ماه است.
- ۲- فَإِنَّ مَعَ الْعُسْرِ يُسْرًا
پس قطعاً همراه سختی آسانی است.
- ۳- نَصْرٌ مِنَ اللَّهِ وَفَتْحٌ قَرِيبٌ
یاری از خدا و پیروزی نزدیک.
- ۴- سَيَجْعَلُ اللَّهُ بَعْدَ عُسْرٍ يُسْرًا
به زودی خدا قرار می‌دهد پس از سختی، آسانی را.

قدر، ۳

شرح، ۵

صف، ۱۳

طلاق، ۷

آموزش پیام قرآنی

دو یا سه نفر از دانش‌آموزان پیام قرآنی را برای هم کلاسی‌های خود می‌خوانند. آن‌گاه پیرامون پیام‌ها به صورت گروهی با یک‌دیگر گفت‌وگو می‌کنند؛ سپس چند گروه نتایج گفت‌وگوی خود را برای هم کلاسی‌های خود بیان کنند. مناسب است دانش‌آموزان در صورت داشتن فرصت، خاطراتی از روزه گرفتن خود، برای کلاس بیان کنند؛ و نیز در مورد خواندن قرآن در ماه رمضان گفت‌وگو کنند.

جلسه‌ی سوم (خواندن از روی قرآن)

پس از آوردن مصحف‌های شریف از دفتر مدرسه، آیات ۱۸۳ تا ۱۸۶ سوره‌ی بقره را در مصحف کامل پیدا کنید، این آیات در صفحه‌ی ۲۸ قرآن کریم آمده است و از دانش‌آموزان بخواهید آن صفحه را بیاورند؛ آنگاه نوار آیات ۱۸۳ تا ۱۸۶ سوره‌ی بقره را بخش کنید، دانش‌آموزان از روی مصحف آیات مذکور را خط می‌برند و همراه نوار قرائت می‌کنند. سپس یک صفحه از مصحف کامل را به‌طور تصادفی باز کنید و از دانش‌آموزان بخواهید که همان صفحه را بیاورند؛ از آن‌ها بخواهید چند سطر از آیات این صفحه را تمرین کنند؛ سپس چند دانش‌آموز، هر کدام یک سطر از این صفحه را می‌خوانند.

چون این زنگ، آخرین ساعت تمرین قرآن از روی مصحف است. بسیار مناسب است که بخش پایانی این زنگ را به برگزاری جشن مختصری به شکرانه‌ی یادگیری قرآن اختصاص دهید و در صورت امکان با همکاری مدرسه، والدین و افراد نیکوکار، هدایایی برای دانش‌آموزان تهیه کنید.

در پایان این جلسه نیز انجام تمرین «انس با قرآن در خانه» را تذکر دهید.

جلسه‌ی چهارم (انس با قرآن در خانه)

پس از بازبینی تکالیف دانش‌آموزان، تمرین‌های این صفحه را مانند درس‌های قبل از ایشان بپرسید و نمره‌ی مستمر آن‌ها را ثبت کنید.

در تمرین چهارم، آیات ۱۸۰ تا ۱۸۲ سوره‌ی صافات آمده است. کتاب‌های آموزش قرآن دوره‌ی ابتدایی به این آیات مبارک ختم شده است. در آداب اسلامی آمده است که بهتر است در پایان هر جلسه، افراد قبل از پراکندگی، این آیات شریف را تلاوت کنند. مناسب است با توضیح مختصر درباره‌ی این آیات، به

خواندن از روی قرآن

جلسه‌ی سوم

از نمازخانه یا دفتر مدرسه، به تعداد کافی، قرآن به کلاس بیاورید و مانند درس‌های قبل یک صفحه از آن را بخوانید.

۱۲۹

انس با قرآن در خانه

جلسه‌ی چهارم

تمرین اول - آیه‌ی اول سوره‌ی صافات را بخوانید. سعی کنید با صدای بلند سینه نواز قرائت کنید.

تمرین دوم - آیه‌ی ۱۸۰ سوره‌ی صافات را بخوانید و معروف تا آخر آن را مشخص کنید.

۱- وَ إِذَا سَأَلْتَهُ عَنَّا قُلُوبًا قَلْبًا مُّخِطٌ

۲- أَلَمْ نَجْعَلِ لَكَ قُلُوبًا إِيَّاهُ ذَمَّانَ

۳- قُلُوبًا نَحْمِسُوا لِي وَأَلْمُوتُنَا بِنِيَ أَعْمَالِهِمْ لَنْ نَرْتَدَّ

تمرین سوم - آیات ۱۸۰ تا ۱۸۲ سوره‌ی بقره را از روی صفحه‌ی جدید بخوانید. سعی کنید سینه نواز قرائت کنید.

تمرین چهارم - آیات آخر سوره‌ی صافات را بخوانید و به ترجمه‌ی آن توجه کنید.

شَتَجَلْنَ رَبِّنَا رَبِّ الْعِزَّةِ عَمَّا نَصِفُونَ

وَرَبِّ الْعَرْشِ الْعَظِيمِ وَ هُوَ الَّذِي أَنْزَلَ مِنَ السَّمَاءِ مَاءً فَسَخَتْ بِهِ بَلَدًا مَرْمَرًا

وَسَلَامٌ عَلَى الْمُرْسَلِينَ

وَالْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ

و هُوَ الَّذِي أَنْزَلَ مِنَ السَّمَاءِ مَاءً فَسَخَتْ بِهِ بَلَدًا مَرْمَرًا

• خوب است پس از این کارهای صفت کلاس درس، طبله‌ی این آیه را بخوانید.

۱۳۰

دانش‌آموزان توصیه کنید این آیات را حفظ کنند و به عنوان سنت اسلامی پس از کلاس و جلسات مختلفی که دارند، این آیات را به صورت دسته جمعی بخوانند.

ترجمه‌ی آیه‌ی تمرین دوم به شرح زیر است:

۱- **وَإِذَا سَأَلَكَ عِبَادِي عَنِّي فَإِنِّي قَرِيبٌ**

و اگر بندگانم درباره‌ی من از تو پرسیدند، پس من قطعاً نزدیک هستم!

۲- **أُجِيبُ دَعْوَةَ الدَّاعِ إِذَا دَعَانِ**

من دعای هر درخواست‌کننده را هنگامی که مرا می‌خواند، اجابت می‌کنم؛

۳- **فَلْيَسْتَجِيبُوا لِي وَلْيُؤْمِنُوا بِي لَعَلَّهُمْ يَرْشُدُونَ**

بقره، ۱۸۶

پس باید دعوت مرا بپذیرند و به من ایمان بیاورند، امید است که ایشان هدایت بشوند.

تمرین سوم: از دانش‌آموزان بخواهید هر کدام یک سطر از صفحه‌ی قرآنی پایان درس را حتی الامکان شبیه

به نوار بخوانند و هر کجا که علامت وقف دارد، بهتر است وقف کنند.

تمرین چهارم: آیات ۱۸۰ تا ۱۸۲ سوره‌ی صافات آورده شده است؛ استجاب دارد که این دو آیه در پایان هر جلسه، موقع متفرق شدن، خوانده شود، از این رو آخرین جلسه‌ی آموزش قرآن دوره‌ی ابتدایی را نیز به این دو آیه ختم شده است؛ همان‌گونه که در پاورقی نوشته شده است، «خوب است پس از پایان کارهای جمعی مانند کلاس درس با جلسات قرآن، این آیات را بخوانید.»

دانستنی های آموزگار

روزه تمرینی برای خودسازی و ماه رمضان ماه تمرین صبر و استقامت و افزایش اراده است. ماه رمضان ماه مهمانی خداست. پس خود را با روزه بیاراییم و به مهمانی او برویم. رمضان اردوگاه تربیتی و آموزشی برای دوره‌ی دین باوری است. رمضان بهار قرآن است. قرآن سخن خداست، اما کجاست گوش شنوا برای شنیدن آن؟ قرآن برای فهم و عمل نازل شده است و خواندن آن دروازه‌ی ورود به معارف قرآن است، اما فهمیدن آن مقیم شدن در دیار قرآن است. باید از قرآن بیاموزیم که چگونه زندگی کنیم و چگونه با خدا سخن بگوییم. قرآن جاودانه‌ترین معجزه و دعا محکم‌ترین سلاح مؤمن است.

گامی به سوی درک معنای آیات قرآن

الف - با استفاده از ترجمه‌ی آیات درس، معنای صحیح این کلمات را انتخاب کنید.

۱- أَنْزَلَ	☐ نازل شد	☐ نازل کرد
۲- بَيِّنَات	☐ دلیل روشن	☐ دلایل روشن
۳- فُرْقَانَ	☐ جداکننده‌ی حق از باطل	☐ معجزه
۴- يُرِيدُ	☐ می خواهد	☐ خواست
۵- تَشْكُرُونَ	☐ شکر می کنند	☐ شکر می کنید
۶- لَعَلَّكُمْ	☐ تا شما	☐ تا آن‌ها

ب - ترجمه‌ی عبارات قرآنی زیر را به کمک آموخته‌های خود کامل کنید.

ءَامَنَ : ایمان آورد	أَرْسَلْنَا : فرستادیم	رُسُلٌ : پیامبران
إِنِّ : اگر	إِنَّمَا : جز این نیست که	كَذَلِكَ : این چنین
يُبَيِّنُ : بیان می کند		

- ۱- ءَامَنَ الرَّسُولُ بِمَا أُنزِلَ إِلَيْهِ مِنْ رَبِّهِ، وَالْمُؤْمِنُونَ ... به آنچه ... و نیز ...
- ۲- لَقَدْ أَرْسَلْنَا رُسُلَنَا بِالْبَيِّنَاتِ وَأَنْزَلْنَا مَعَهُمُ الْكِتَابَ وَالْمِيزَانَ ... را با ... و ... (وسيله‌ی سنجش حق از باطل)
- ۳- يَا أَيُّهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا إِنَّ تَقُوا اللَّهَ يَجْعَلْ لَكُمْ فُرْقَانًا ... تقوای ... را پیشه کنید، قرار می دهد برای ...
- ۴- إِنَّمَا يُرِيدُ اللَّهُ لِيُذْهِبَ عَنْكُمُ الرِّجْسَ أَهْلَ الْبَيْتِ وَيُطَهِّرَكُمْ تَطْهِيرًا ... که دور کند ... پلیدی را ای ... (پیامبر) و پاک کند ... را پاک کردنی (کامل)
- ۵- كَذَلِكَ يُبَيِّنُ اللَّهُ لَكُمْ ءَايَاتِهِ، لَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ ... برای ... را ...

۱- إِلَيْهِ : إلى + ه

فهرست کلمات معنا شده در بخش دانستنی‌های هر درس

کلمه	درس	معنا	کلمه	درس	معنا
عَبُدُوا	۸	پرستش کنید	عَبُدُوا	۸	پرستش کنید
عَلَّمَ	۱۳	داناتر	عَلَّمَ	۱۳	داناتر
عَلَّمَ	۷	می‌دانم	عَلَّمَ	۷	می‌دانم
عَلَى	۱۴	بالا تر	عَلَى	۱۴	بالا تر
عَرَقْنَا	۱۱	غرق کردیم	عَرَقْنَا	۱۱	غرق کردیم
أَقِيمُوا	۸	به پا دارید، بخوانید	أَقِيمُوا	۸	به پا دارید، بخوانید
أَكْثَر	۲	بیش تر	أَكْثَر	۲	بیش تر
أَلَا	۱۴	آگاه باشید	أَلَا	۱۴	آگاه باشید
إِلَّا	۲	مگر	إِلَّا	۲	مگر
الَّذِي	۷	کسی که	الَّذِي	۷	کسی که
الَّذِينَ	۳	کسانی که	الَّذِينَ	۳	کسانی که
إِلَى	۷	به سوی	إِلَى	۷	به سوی
أَلِيم	۱۲	دردناک	أَلِيم	۱۲	دردناک
إِلَه	۲	خدا	إِلَه	۲	خدا
أَمْر	۴	فرمان	أَمْر	۴	فرمان
أَنَا	۱۰	من	أَنَا	۱۰	من
أَنْتَ	۱۴	تو	أَنْتَ	۱۴	تو
أَنْتُمْ	۴	شما	أَنْتُمْ	۴	شما
أَنْزَلَ	۱۱	فرو فرستاد	أَنْزَلَ	۱۱	فرو فرستاد
ءَابَاءِ	۲	پدران	ءَابَاءِ	۲	پدران
ءَاتُوا	۸	بپردازید	ءَاتُوا	۸	بپردازید
ءَاتَى	۵	داد، پرداخت	ءَاتَى	۵	داد، پرداخت
ءَامَنُوا	۹	ایمان آوردند	ءَامَنُوا	۹	ایمان آوردند
إِبْلِيسَ	۱۴	ابلیس	إِبْلِيسَ	۱۴	ابلیس
إِبْنُ السَّبِيلِ	۱۳	در راه مانده	إِبْنُ السَّبِيلِ	۱۳	در راه مانده
إِتَّبَعَ	۲	پیروی کرد	إِتَّبَعَ	۲	پیروی کرد
أَجْر	۲	پاداش	أَجْر	۲	پاداش
إِحْسَان	۱۴	نیکی	إِحْسَان	۱۴	نیکی
أَخْرَجَ	۱۴	خارج کرد	أَخْرَجَ	۱۴	خارج کرد
أَخْرَجْنَا	۱۱	خارج کردیم	أَخْرَجْنَا	۱۱	خارج کردیم
إِذْ	۵	هنگامی که	إِذْ	۵	هنگامی که
إِذَا	۱۳	هنگامی که	إِذَا	۱۳	هنگامی که
أَرْسَلَ	۷	فرستاد	أَرْسَلَ	۷	فرستاد
أَرْضَ	۳	زمین	أَرْضَ	۳	زمین
أَصْحَابَ	۱۱	اهل، یاران	أَصْحَابَ	۱۱	اهل، یاران
أَطِيعُوا	۸	اطاعت کنید	أَطِيعُوا	۸	اطاعت کنید

شیر	۱۳	خوبی	سَمِيع	۸	شنوا
			سَيِّئَةٌ	۱۰	بدی
			سیروا	۱۲	بگردید
ذ					
ذَا الْقُرْبَىٰ	۱۳	خویشاوندان			
ذَلِكَ	۱۳	آن			
ذُنُوبٌ	۱۲	گناهان			
ذِي الْقُرْبَىٰ	۱۳	خویشاوندان			
			ش		
			شَجَرٌ	۶	درخت
			شَجَرَةٌ	۱۴	درخت
			شَرَابٌ	۷	نوشیدنی
			شَمْسٌ	۶	خورشید
			شَهْرٌ	۱۵	ماه
			شَيْءٌ	۳	چیز
ر					
رَأَىٰ	۴	دید			
رَبٌّ	۴	پروردگار			
رَبُّكَ	۱۰	پروردگارت			
رَبُّهُمْ	۱	پروردگارشان			
رَبِّي	۱۰	پروردگارم			
رَحْمَةٌ	۱	مهربانی			
رَحِيمٌ	۱۰	مهربان			
رَيْبٌ	۱	شک			
			ظ		
			ظُلُمَاتٌ	۹	تاریکی‌ها
			ظَلَمُوا	۱۲	ستم کردند
ز					
زَوْجٌ	۱۴	همسر			
			ع		
			عَالَمِينَ	۴	جهانیان، جهان‌ها
			عِبَادٌ	۳	بندگان
			عَبْدٌ	۳	بنده
			عُسْرٌ	۱۵	سختی
			عَلَّمَ	۶	یاد داد
س					
سَبِيلٌ	۱۳	راه			
سَّمَاءٌ	۳	آسمان			
سَمَاوَاتٌ	۸	آسمان‌ها			

علی	۱	بر	۴	بگو
علیم	۸	دانا	۱۴	گفتیم
عملوا	۱۱	انجام دادند	۱۴	کم، اندک
عن	۱۳	از	۶	ماه
عند	۴	نزد	۱۳	بگوید
عیون	۱۱	چشمه‌ها		

ک

غافلون	۲	غافلان، بی‌خبران	۱۱	تو
غفور	۱۰	آمرزنده	۶	بسیار
غنی	۴	بی‌نیاز	۳	تکذیب کردند
غیب	۱	ناپیدا	۱۴	کافر شدند
			۱۳	ناسپاس
			۱۰	همه، هر
			۶	شما
			۹	چگونه

غ

ف

ل

قال	۳	گفت	۱	برای
قالت	۴	گفت	۲	نه، نیست
قد	۷	قطعاً	۱۳	عبادت نکنید
قدیر	۷	توانا	۱۳	عبادت نمی‌کنید
قریب	۱۵	نزدیک	۱۳	دوست ندارد
قریة	۷	شهر، آبادی	۵	نیست

ق

می گوید	۱۳	يَقُولُ	امتحان کند	۱۰	يَبْلُو
به پا می دارند،	۱	يُقِيمُونَ	یتیمان	۱۳	يَتَامَى
می خوانند			دوست دارد	۱۲	يُحِبُّ
می شود	۱۳	يَكُونُ	اندوهگین می شوند	۱۴	يَحْزَنُونَ
انفاق می کنند	۱	يُنْفِقُونَ	خارج می کند	۹	يُخْرِجُ
ایمان دارند	۱	يُؤْمِنُونَ	آسانی	۱۵	يُسِّرُ
یقین دارند	۱	يُوقِنُونَ	می داند	۸	يَعْلَمُ
روز	۷	يَوْمٌ	می دانند	۹	يَعْلَمُونَ
			می آمرزد	۱۲	يَغْفِرُ

پیوست

«مصوبه‌ی شورای عالی آموزش و پرورش درباره‌ی برنامه‌ی آموزش قرآن در دوره‌ی ابتدایی»

شماره: ۱۲۰/۲۵۵۶/۸

تاریخ: ۱۳۸۱/۶/۱۰

محل: دارد

جمهوری اسلامی ایران

وزارت آموزش و پرورش

شورای عالی آموزش و پرورش

باتمنا

**رای صادره در ششده و هفتاد و هفتمین جلسه شورای عالی آموزش و پرورش مورخ ۸۱/۶/۷
اصلاح جدول مواد درسی پایه اول و دوم ابتدایی و برنامه آموزش قرآن**

شورای عالی آموزش و پرورش مقرر می‌دارد:

۱- از سال تحصیلی ۸۱-۸۲ درس قرآن در پایه‌های اول و دوم ابتدایی به صورت رسمی اجرا شود و جدول مواد درسی پایه‌های مذکور مصوب بانصد و هفتاد و هفتمین جلسه شورا مورخ ۷۳/۵/۱۳ به شرح زیر اصلاح شود:

پایه تحصیلی	قرآن	مواد درسی										
		تعلیمات دینیه	انشاء	فارسی	املاء	فارسی	فرائد	فارسی	مطالعات اجتماعی	ریاضیات	علوم تجربی و بهداشت	هنر
اول ابتدایی	۱	-	-	-	-	۱۱	-	-	۵	۳	۲	۲
دوم ابتدایی	۲	۲	۲	۳	۳	۳	-	-	۵	۳	۲	۲

تبصه - سازمان پژوهش و برنامه ریزی آموزشی موظف است، حجم کتابهای درسی (فارسی و تعلیمات دینی) پایه‌های اول و دوم ابتدایی را با تعداد جلسات تدریس آنها متناسب کند.

۲- اصول حاکم، اهداف و سرفصل‌های آموزش قرآن، روش تدریس و ارزشیابی پیشرفت تحصیلی و همچنین ملاحظات اجرایی در برنامه‌ی جدید آموزش قرآن بشرح پیوست خواهد بود.

موضوع: اصلاح جدول مواد درسی پایه‌های اول و دوم ابتدایی و برنامه آموزش قرآن در پایه‌های مذکور در ششده و هفتاد و هفتمین جلسه شورای عالی آموزش و پرورش مورخ ۸۱/۶/۷ به تصویب رسید. صحیح است، به اجرا گذاشته شود.

مرتضی حاجلی
رئیس شورای عالی و وزیر آموزش و پرورش

رونوشت جهت استحضار معاون محترم آموزش عمومی و امور تربیتی ارسال می‌شود. خواهشمند است دستور فرمایند به ادارات، دفاتر و مراجع ذریع ابلاغ شود.

هادی عزیززاده
دبیرکل شورای عالی آموزش و پرورش

گیرندگان رونوشت:

جهت اطلاع معاونت محترم آموزش و پرورش نظری و مهارتی / سازمان پژوهش و برنامه ریزی آموزشی / برنامه ریزی و منابع انسانی / مشارکتهای مردمی / پشتیبانی / تربیت بدنی و تندرستی / حقوقی و امور مجلس / سازمان آموزش و پرورش استثنایی کشور / سازمان ملی پرورش استعدادها / درخشان / دفتر وزارتی / دفتر بازرسی و پاسخگویی به شکایات / اداره کل روابط عمومی / کمیسیون آموزش و تحقیقات مجلس شورای اسلامی / نهضت سوادآموزی / سازمان بازرسی کل کشور / پژوهشکده تعلیم و تربیت / انجمن اولیاء و مربیان / روزنامه رسمی جمهوری اسلامی ایران.

اصول حاکم بر آموزش قرآن در دوره ابتدایی

- ۱- توجه جدی به موضوع «انس و علاقه به قرآن کریم و یادگیری آن» در تمام موارد اعم از تعیین اهداف، محتوا، روش‌های تدریس و شیوه‌های ارزش‌یابی.
- ۲- تعیین اهداف درس قرآن براساس اهداف آموزشی و پرورشی دوره ابتدایی (مصوب شورای عالی آموزش و پرورش).
- ۳- رعایت جامعیت آموزش قرآن با تأکید بر آموزش روخوانی و روان‌خوانی قرآن.
- ۴- لحاظ کردن اهداف مشترک دوره ابتدایی در اهداف درس قرآن و توجه به ارتباط درس قرآن با سایر دروس.
- ۵- تأکید بر سهل‌الوصول بودن اهداف، محتوا، روش‌های تدریس و شیوه‌های ارزش‌یابی، با در نظر گرفتن اصول روان‌شناسی یادگیری.
- ۶- جذاب و دلپذیر بودن محتوا و روش‌های تدریس، با تأکید بر استفاده از هنر برای دستیابی هرچه بیشتر به پیامدهای عاطفی آموزش.
- ۷- تناسب محتوای آموزش با نیازها و علایق و توانایی دانش‌آموزان.
- ۸- تأکید بیشتر بر مهارت‌های عملی (در قیاس با دانش نظری) به‌ویژه مهارت‌های سمعی و بصری.
- ۹- انعطاف‌پذیری روش‌های تدریس با در نظر گرفتن شرایط مختلف.
- ۱۰- تأکید بر الگوگیری در آموزش قرائت قرآن.
- ۱۱- مبتنی بودن آموزش روخوانی بر سیر سوادآموزی فارسی و استفاده از رسم الخط شبیه به خط فارسی.
- ۱۲- کلمات و ترکیبات قرآنی که برای آموزش روخوانی براساس سیر سوادآموزشی انتخاب می‌شود باید حتی‌الامکان در کتاب درسی به نحوی ارائه شود که ارتباط آن‌ها با آیات قرآن احساس شود.
- ۱۳- اولویت دادن به روش‌های فعال تدریس و کار گروهی دانش‌آموزان.

- ۱۴- استفاده از فناوری آموزشی متناسب با قداست و شأن قرآن کریم.
- ۱۵- ضرورت آموزش قرآن از زبان آموزگار پایه.
- ۱۶- ارتقاء توانایی آموزگاران با استفاده از شیوه‌های متنوع و مؤثر.
- ۱۷- استفاده از زمان و فضای مناسب برای آموزش قرآن.
- ۱۸- ضرورت استمرار آموزش قرآن و رعایت تعدد و فاصله‌ی جلسات تدریس در طول هفته.
- ۱۹- تخصیص مدت زمان آموزش لازم برای دستیابی به اهداف درس قرآن.
- ۲۰- پشتیبانی از برنامه‌ی آموزش قرآن و نظارت بر آن به منظور تقویت جایگاه این درس در دوره‌ی ابتدایی.
- ۲۱- وجود ویژگی‌های زیر در شیوه‌های ارزش‌یابی :
- الف-** تقویت علاقه‌ی دانش‌آموزان به یادگیری.
- ب-** توجه به دو اصل «تشویق» و «احساس موفقیت» در فرآیند ارزش‌یابی.
- ج-** حفظ و تقویت منزلت و اهمیت درس قرآن در میان سایر دروس.
- د-** جهت‌گیری ارزش‌یابی به سمت ارزش‌یابی توصیفی.
- ه-** توجه به اصل تفاوت‌های فردی دانش‌آموزان.
- و-** پرهیز کردن از ایجاد محیط‌های اضطراب‌آور.
- ۲۲- اشاعه‌ی برنامه‌ی آموزش قرآن از راه‌های گوناگون، به‌ویژه بهره‌گیری از اولیاء دانش‌آموزان و صدا و

سیما.

اهداف کلی آموزش قرآن در دوره‌ی ابتدایی

- ۱- آشنایی با قرآن کریم که کلام الهی و کتاب آسمانی است.
- ۲- تقویت انس و علاقه به قرآن کریم و یادگیری آن.
- ۳- روخوانی قرآن به صورت شمرده و آرام از روی مصحف با استفاده از رسم الخطّ آموزشی.
- ۴- توانایی خواندن آیات کتاب درسی به صورت روان یا آهنگین.
- ۵- آشنایی با قواعد ضروری روخوانی قرآن.
- ۶- حفظ کردن برخی از سوره‌های کوتاه کتاب درسی.
- ۷- آشنایی با برخی از داستان‌های قرآن کریم.
- ۸- فراگیری معنای برخی از کلمات ساده^۱ و عبارات کوتاه قرآن.
- ۹- تقویت علاقه به شنیدن، خواندن و فهم معنای آیات قرآن کریم.
- ۱۰- آشنایی با مفهوم برخی از پیام‌های قرآن.
- ۱۱- شناسایی و تقویت استعداد‌های دانش‌آموزان در گرایش‌های مختلف آموزش قرآن.

۱- کلمه‌ی ساده، کلمه‌ای است که خود آن کلمه یا کلمه‌های هم‌خانواده آن در فارسی رایج است.

اهداف آموزش قرآن در هریک از پایه‌های دوره‌ی ابتدایی

دانش‌آموز در پایان هر سال تحصیلی توانایی‌های زیر را کسب می‌کند.

پایه‌ی اول ابتدایی

- ۱- به شنیدن قرائت زیبای سوره‌های کتاب علاقه نشان می‌دهد.
- ۲- دوست دارد کتاب قرآن خود را پاکیزه نگه دارد.
- ۳- با داستان‌های قرآنی کتاب آشنا می‌شود.
- ۴- با معنای برخی از عبارات ساده‌ی قرآن (به زبان کودکانه یا شعر) آشنا می‌شود.
- ۵- در خواندن آهنگین و جمعی سوره‌های کتاب درسی، مشارکت می‌کند.
- ۶- با گوش دادن به قرائت آیات قرآن و نگاه کردن به عبارات آن‌ها، سوره‌های کتاب درسی را به صورت ساده یا آهنگین می‌خواند.
- ۷- برخی از کلمات و عبارات ساده قرآنی کتاب را براساس سیر سوادآموزی فارسی می‌خواند.

پایه‌ی دوم ابتدایی

- ۱- به شنیدن قرائت زیبای سوره‌های کتاب علاقه نشان می‌دهد.
- ۲- دوست دارد کتاب قرآن خود را پاکیزه نگه دارد و به آن احترام بگذارد.
- ۳- با بعضی از آداب خواندن قرآن مانند پاکی و پاکیزگی آشنا می‌شود.
- ۴- با داستان‌های قرآنی کتاب آشنا می‌شود.
- ۵- با مفاهیم ساده‌ی برخی از پیام‌های قرآنی کتاب آشنا می‌شود.
- ۶- معنای برخی از کلمات ساده‌ی پیام‌های قرآنی کتاب را می‌داند.
- ۷- برخی از نشانه‌ها و نمادهای رسم‌الخط قرآن را می‌شناسد.
- ۸- سوره‌های کتاب را (از طریق استماع نوار و نشان دادن خط کتاب) ساده یا آهنگین می‌خواند.
- ۹- سوره‌های حمد، توحید، ناس و عصر را از حفظ می‌خواند.
- ۱۰- عبارات قرآنی هر درس را به صورت ساده و شمرده می‌خواند.
- ۱۱- می‌تواند مفهوم پیام‌های قرآنی کتاب را به زبان کودکانه بیان کند.

پایه سوم ابتدایی

- ۱- به شنیدن قرائت زیبای سوره‌های کتاب علاقه نشان می‌دهد.
- ۲- به زیبا خواندن سوره‌های کتاب علاقه‌مند است.
- ۳- با چگونگی وقف در آخر آیات و عبارات قرآنی آشنا می‌شود.
- ۴- با داستان‌های قرآنی کتاب آشنا می‌شود.
- ۵- با مفاهیم ساده‌ی پیام‌های قرآنی کتاب آشنا می‌شود.
- ۶- معنای برخی از کلمات آشنا و ساده‌ی قرآنی را می‌داند.
- ۷- نشانه‌ها و نمادهای رسم الخطّ قرآن را می‌شناسد.
- ۸- سوره‌های کوتاه کتاب را (با نشان دادن خط) به صورت روان یا آهنگین می‌خواند.
- ۹- عبارات قرآنی کتاب را به صورت ساده و شمرده می‌خواند.
- ۱۰- می‌تواند مفهوم پیام‌های قرآنی کتاب را به زبان ساده بیان کند.

پایه چهارم ابتدایی

- ۱- به شنیدن قرائت زیبای سوره‌ها و عبارات قرآنی کتاب علاقه نشان می‌دهد.
- ۲- به زیبا خواندن قرآن و حفظ برخی از سوره‌ها و پیام‌های قرآنی کتاب علاقه‌مند است.
- ۳- علاقه دارد معنای آیات و عبارات قرآنی کتاب را بداند.
- ۴- دوست دارد در جلسات قرآنی شرکت کند.
- ۵- با داستان‌های قرآنی کتاب آشنا می‌شود.
- ۶- با مفاهیم ساده‌ی پیام‌های قرآنی کتاب آشنا می‌شود.
- ۷- معنای برخی کلمات آشنا و ساده‌ی قرآن را می‌داند.
- ۸- سوره‌ها و عبارات قرآنی کتاب را (با نشان دادن خط) به صورت روان یا آهنگین می‌خواند.
- ۹- عبارات قرآنی دارای حروف ناخوانا را صحیح می‌خواند.
- ۱۰- قواعد وقف را در آخر آیات و عبارات قرآنی رعایت می‌کند.
- ۱۱- می‌تواند مفهوم پیام‌های قرآن کتاب را به زبان ساده بیان کند.
- ۱۲- برخی از عبارات ساده و کوتاه قرآن را معنا می‌کند.

پایه‌ی پنجم ابتدایی

- ۱- به شنیدن قرائت زیبای قرآن علاقه نشان می‌دهد.
- ۲- به زیبا خواندن قرآن و حفظ برخی از سوره‌ها و پیام‌های قرآنی کتاب علاقه‌مند است.
- ۳- علاقه‌مند است معنای آیات قرآن را بداند.
- ۴- دوست دارد در جلسات و برنامه‌های قرآنی شرکت کند.
- ۵- با نحوه‌ی خواندن حروف مقطعه آشنا می‌شود.
- ۶- با داستان‌های قرآنی کتاب آشنا می‌شود.
- ۷- با مفاهیم ساده‌ی پیام‌های قرآنی کتاب آشنا می‌شود.
- ۸- معنای برخی از کلمات آشنا و ساده‌ی قرآن را می‌داند.
- ۹- سوره‌ها و عبارات قرآنی کتاب را به‌صورت روان یا آهنگین می‌خواند.
- ۱۰- آیات قرآن را با کمک خطّ آموزشی به‌صورت شمرده می‌خواند.
- ۱۱- مفهوم پیام‌های قرآنی کتاب را به زبان ساده بیان می‌کند.
- ۱۲- برخی از عبارات ساده و کوتاه قرآن را معنا می‌کند.

سرفصل‌های آموزش قرآن در دوره‌ی ابتدایی

توضیح	سرفصل
شنیدن سوره‌های جزء سی‌ام، اذکار نماز و عبارت‌هایی ^۲ از آیات قرآن برای ایجاد علاقه‌ی بیش‌تر به قرائت قرآن و کسب توانایی نسبی در زیباخوانی ^۳ قرآن کریم.	استماع ^۱ و قرائت زیبای سوره‌ها و آیات قرآن
پایه‌ی اول: خواندن کلمات و عبارات ساده‌ی قرآنی براساس سوادآموزی فارسی پایه‌های بعدی: روخوانی و روان‌خوانی ^۴ سوره‌های استماع شده و برخی عبارت‌های قرآنی و اذکار نماز	روخوانی ^۴
پایه دوم به بعد: آشنایی با برخی پیام‌های اخلاقی و تربیتی قرآن که برای کودکان مناسب است.	پیام قرآنی ^۶
آموزش و تمرین قواعد ضروری روخوانی قرآن شامل الف کوچک، کاف بی‌سریک، تشدید، حروف ناخوانا، ة، تنوین، همزه و کرسی‌های آن، وقف و...	قواعد روخوانی
آشنایی با معنای برخی کلمات ساده، ترکیب‌ها و عبارت‌های کوتاه و پرکاربرد قرآن	معنای کلمات و عبارات
آشنایی با برخی از داستان‌های قرآنی و یا داستان‌های مربوط به قرآن که برای کودکان مناسب است.	داستان

- ۱- استماع: شنیدن آیات قرآن از نوار آموزشی یا از آموزگار.
- ۲- عبارت قرآنی: مجموعه‌ای از آیات قرآن غیر از سوره‌های جزء سی‌ام که شامل داستان یا موضوع تربیتی، اخلاقی و اعتقادی مناسب دانش‌آموزان است.
- ۳- زیباخوانی: خواندن قرآن به صورت آهنگین و تقریباً شبیه به لحن عربی.
- ۴- روخوانی: خواندن قرآن به صورت شمرده یا حداقل بخش‌بخش.
- ۵- روان‌خوانی: خواندن قرآن به صورت معمولی و با سرعتی بیش از شمرده‌خوانی.
- ۶- پیام قرآنی: عبارت با آیه کوتاهی از قرآن کریم که متضمن مفهومی اخلاقی، تربیتی یا اعتقادی مناسب دانش‌آموزان است.

روش تدریس

در آموزش قرآن از روش تدریس فعال استفاده می‌شود. در بخش آموزش روخوانی قرآن که کسب مهارت عملی اهمیت بیشتری دارد، نقش اصلی در فرآیند یاددهی - یادگیری برعهده دانش‌آموزان است و آموزگار بیشتر نقش راهنما دارد. برای عینی و ملموس شدن هرچه بیشتر مفاهیم پیام‌های قرآنی، دانش‌آموزان در فرآیند یاددهی - یادگیری کاملاً فعال و خلاق مشارکت می‌کنند. توضیحات هر قسمت به تفکیک در جدول پیوست آمده است.

موضوع	روش	نقش آموزگار	نقش دانش‌آموز	فرآیند آموزش
آموزش روخوانی	تلفیقی (کلی ^۱ و تحلیلی ^۲)	نقش آموزگار در آموزش روخوانی به نحوی است که بدون آن که کلمات و عبارات قرآنی را بخواند با نشان دادن و توجه دادن به صامت‌ها و مصوت‌ها، به دانش‌آموزان کمک می‌کند تا آن‌ها خود، کلمات و عبارات قرآنی را صحیح بخوانند.	مراحل روخوانی کلمات و عبارات قرآنی را از بخش خوانی تا روان‌خوانی، خود دانش‌آموز طی می‌کند.	این آموزش طی مراحل زیر انجام می‌شود: ۱- بخش خوانی دانش‌آموزان به صورت جمعی و فردی با اشاره‌ی معلم به صامت‌ها و مصوت‌ها ۲- بخش خوانی دانش‌آموزان بدون اشاره‌ی معلم ۳- شمرده خوانی ۴- روان خوانی تذکر: هر یک از مراحل آموزش با تمرین و تکرار لازم همراه است و تا قبل از یادگیری هر مرحله، مرحله‌ی بعد آغاز نمی‌شود. ممکن است هر یک از این مراحل بیش از یک سال به طول انجامد. برنامه‌ریزی در این زمینه از انعطاف لازم برخوردار است. هر دانش‌آموز با توجه به استعدادها و فردی خویش، به تدریج این مراحل را از پایه‌ی اول آغاز می‌کند و در پایه‌ی پنجم به مراحل پایانی آن دست می‌یابد.

۱- کلی: یادگیری با توجه به کل صورت و شکل کلمات و جملات انجام می‌شود و بیشتر بر روش جمله (آیه) محور تأکید دارد.
۲- تحلیلی: یادگیری براساس آموزش بخش‌های کلمات و عبارات انجام می‌شود. کلمات و عبارات به صورت طبیعی (تفکیک نشده) نوشته می‌شود و دانش‌آموز آن‌ها را بخش‌بخش می‌خواند.

موضوع	روش	نقش آموزگار	نقش دانش آموز	فرآیند آموزش
زیباخوانی (قرائت و ترتیل آموزشی)	الگویی	نوار آموزشی، نقش اصلی را در فرآیند یاددهی - یادگیری ایفا می کند.	دانش آموزان با استماع و الگوگیری از نوار آموزشی یا از قرائت زیبای معلم، ضمن تقویت مهارت خوب گوش دادن، به طور فعال در فرآیند یاددهی - یادگیری شرکت می کنند.	دانش آموزان با استماع و الگوگیری از نوار آموزشی یا از قرائت زیبای معلم، سوره ها و عبارات های قرآنی کتاب را به صورت دسته جمعی می خوانند. تذکر: در این بخش از یادگیری، تأکید بر جمع خوانی دانش آموزان است. هر چند آن ها به مدد استعداد های خود مهارت زیباخوانی سوره ها و عبارات های قرآنی را به صورت فردی نیز کسب می کنند.
پیام قرآنی	بحث و گفت و گو	آموزگار به کمک تصاویر پیام ها یا تبیین مفهوم مورد نظر، دانش آموزان را در درک مفهوم آن پیام کمک می کند.	دانش آموزان با مشاهده ی تصاویر، بحث و گفت و گو و مشارکت در فرآیند یاددهی - یادگیری به درک مفهوم پیام و توسعه و تعمیم آن دست می یابند.	آموزگار با دعوت از دانش آموزان برای مشاهده، مشارکت و گفت و گو درباره ی تصویر پیام ها، زمینه ی درک مفهوم پیام ها را فراهم می آورد. تذکر: ۱- دانش آموزان به حفظ کردن عبارت پیام های قرآنی تشویق شوند. ۲- حفظ کردن متن و ترجمه ی پیام ها الزامی نیست.
داستان قرآنی	داستان گویی	آموزگار به کمک تصاویر، داستان های کتاب را برای دانش آموزان تعریف می کند.	دانش آموزان با بازگویی داستان ها، ضمن تقویت مهارت سخن گفتن، آشنایی خود را با داستان های قرآنی (و علاقه ی خود را به این داستان ها) ارتقاء می بخشند.	۱- پرداختن به داستان ها باید به نحوی باشد که به هدف اصلی آموزش قرآن در دوره ی ابتدایی یعنی آموزش روخوانی آسیمی وارد نسازد. ۲- ترجیحاً داستان هایی در کتاب می آید که در سایر کتاب های درسی نیامده است، یا به شکلی که در کتاب آموزش قرآن به آن داستان پرداخته شده است در آن کتاب نیامده است. ۳- در بیان داستان ها رعایت اختصار ضروری است. ۴- در طرح داستان ها تنوع سبک رعایت شود.
معنای کلمات و عبارات	توضیحی و پرسش و پاسخ	آموزگار به کمک تصاویر و با پرسش و پاسخ، معنای کلمات ساده و عبارات کوتاه و پر کاربرد قرآن را آموزش می دهد.	دانش آموزان با استفاده از کلمات آشنای قرآنی یا کلماتی که هم خانواده ی آن ها در فارسی کاربرد دارد و نیز با مشارکت در پرسش و پاسخ، معنای کلمات ساده و عبارات کوتاه و پر کاربرد قرآنی را درک می کنند.	

ارزش‌یابی پیشرفت تحصیلی

با توجه به اهداف آموزش قرآن و اصول ناظر بر ارزش‌یابی پیشرفت تحصیلی، رعایت نکات زیر در تعیین حد انتظار یادگیری، روش‌ها و ابزار مناسب ارزش‌یابی ضروری است.

۱- در هریک از موضوعات آموزش قرآن، حد انتظار یادگیری باید در پایه‌های مختلف تحصیلی به تدریج از حداقل به حداکثر میل پیدا کند. این حد در موضوعات مختلف آموزش قرآن به شرح زیر است:

*** قرائت و زیباخوانی:** منظم و آهنگین خواندن سوره‌های کوتاه به صورت دسته‌جمعی، منظم و آهنگین خواندن به صورت فردی، قرائت سوره‌ها و آیات کتاب درسی به صورت منظم و آهنگین.

*** روخوانی:** بخش‌خوانی کلمات و عبارات، خواندن عبارات و آیات به صورت آرام و شمرده، روان‌خوانی با سرعت معمولی.

*** پیام قرآنی:** آشنایی با مفاهیم پیام‌ها، بیان برخی از مصادیق آن‌ها.

*** معنای ترکیب‌ها و عبارت‌های ساده‌ی قرآنی:** آشنایی با معنای برخی از کلمه‌ها و ترکیب‌های ساده و پرکاربرد قرآن، معنا کردن برخی از عبارت‌های ساده و کوتاه قرآن.

*** داستان قرآنی:** آشنایی با داستان‌ها و تعریف اجمالی برخی از داستان‌ها.

۲- با توجه به اهمیت ایجاد علاقه به قرآن و یادگیری آن، ارزش‌یابی براساس حداقل حد انتظار یادگیری انجام می‌شود، ولی یاددهی باید فراتر از این سطح مورد توجه باشد. برای مثال، پیام‌های قرآنی و برخی از عبارت‌ها و آیات ساده‌ی قرآن معنا می‌شود و در فرآیند یاددهی - یادگیری مورد توجه قرار می‌گیرد، ولی آنچه آموخته شده است، لزوماً ارزش‌یابی نمی‌شود.

تبصره ۱- مسابقات قرآنی و برخی از فعالیت‌های جنبی دیگر، وسیله بسیار خوبی است تا سطوح بالاتر یادگیری، در موضوعات مختلف آموزش قرآن تقویت شود.

تبصره ۲- به برخی از آموخته‌های خاص دانش‌آموزان در سطوح بالاتر یادگیری مانند خواندن قرآن به صورت ترتیل، حفظ سوره‌ها و پیام‌های قرآنی، معنا کردن عبارات قرآنی کتاب، می‌توان در ارزش‌یابی نمره‌ی تشویقی اختصاص داد.

۳- ابزار ارزش‌یابی: در ارزش‌یابی مستمر می‌توان از فهرست هدف‌های رفتاری برای مشاهده‌ی رفتار فردی و گروهی دانش‌آموزان و نیز از سایر ابزارهای مناسب با موضوع ارزش‌یابی بهره جست. در ارزش‌یابی پایانی به استفاده از کارت آزمون توصیه می‌شود. تهیه‌ی کارت آزمون در پرسش‌های شفاهی موجب ارزش‌یابی دقیق‌تر خواهد شد.

۴- روش ارزش‌یابی: ارزش‌یابی مستمر و پایانی درس قرآن در تمام پایه‌های دوره‌ی ابتدایی به صورت شفاهی انجام می‌شود. ارزش‌یابی مستمر علاوه بر پرسش شفاهی شامل سنجش میزان شرکت گروهی دانش‌آموزان در فرآیند یاددهی - یادگیری، فعالیت‌های قرآنی خارج از کلاس، مشاهده رفتار دانش‌آموزان و سایر موارد مشابه است. تفصیل و توصیه‌های مربوط به ارزش‌یابی مستمر و پایانی در دستورالعمل مربوط طراحی و تدوین می‌شود.

تبصره - ارزشیابی درس قرآن در پایه‌ی اول و دوم ابتدایی به صورت کیفی و توصیفی است. نتیجه‌ی این ارزشیابی ذیل چهار رتبه‌ی «ممتاز، عالی، بسیار خوب و خوب» در کارنامه‌ی دانش‌آموزان منعکس می‌گردد.

ملاحظات اجرایی در برنامه‌ی آموزش قرآن

۱- ضرورت بازنگری در تعداد واحدهای درسی و سرفصل‌های آموزش قرآن در رشته‌ی آموزش ابتدایی دوره‌های کاردانی و کارشناسی پیوسته و ناپیوسته‌ی مراکز تربیت معلم، ضمن خدمت و دانشگاه؛ به نحوی که فارغ‌التحصیلان این رشته علاقه، توانایی و تخصص لازم را برای آموزش قرآن براساس برنامه‌ی جدید کسب کنند.

۲- طراحی و اجرای دوره‌های کارآمد و جذاب و پرنگیزه‌ی ضمن خدمت برای ارتقاء بخشیدن به توانایی علمی و عملی آموزگاران در آموزش قرآن کریم و کسب مهارت‌های لازم برای آموزش این درس براساس برنامه‌ی جدید.

۳- تأمین و تربیت مدرس قرآن در کشور برای برگزاری دوره‌های ضمن خدمت آموزگاران در مناطق آموزش و پرورش.

۴- تهیه و اجرای طرحی از سوی معاونت آموزش عمومی و امور تربیتی برای نظارت دائمی بر آموزش قرآن در دوره‌ی ابتدایی و پشتیبانی از آن ضروری است.

۵- شورای عالی آموزش و پرورش با توجه به ضرورت استمرار آموزش قرآن، توصیه می‌کند در پایه‌ی اول ابتدایی علاوه بر ساعت مصوب، حداکثر سه روز در طول هفته به مدت ۱۰ دقیقه در زنگ اول، آموخته‌های درس قرآن، تمرین و تکرار شود.

معلمان محترم و صاحب نظران کرامی می‌توانند نظر اصلاحی خود را در باره‌ی مطالب این کتاب از طریق نامه به نشانی تهران - صندوق پستی ۱۵۸۵۵/۳۶۳ - گروه درسی مربوط و یا پیام‌نگار (Email) talif@talif.sch.ir ارسال نمایند.

دفتر نامه‌ریزی و تألیف کتاب های درسی